ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

| | |
|---|---|
| Факультет: | Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології |
| Кафедра: | Анімація та інтерактивні медіа |
| Галузь знань: | В Культура, мистецтво та гуманітарні науки |
| Спеціальність: | В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво |
| Рівень вищої освіти: | Перший |
| Рік навчання: | 1 |
| Семестр: | 1, 2 |
| Вид дисципліни: | З циклу професійної практичної підготовки |


# СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ АНІМАЦІЙНИЙ РИСУНОК

*Семестр 1, 2 (осінь 2026 – весна 2027)*

**Викладачі** МАЛИНІНА Ірина Олегівна, доцент, PhD (кандидат педагогічних наук)
**E-mail** *multimedia@ksada.org*
**Заняття** *За розкладом*
**Адреса** Ауд. 108, поверх 1, корпус 3, вул. Мистецтв 11
**Телефон** +38 (057) 706-15-64, кафедра «Анімація та інтерактивні медіа» ХДАДМ

## ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг знань з дисциплін «Основи композиції», «Спеціалізований анімаційний рисунок», «Вступ до фаху».

## МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСУ

*Метою курсу* «Спеціалізований анімаційний рисунок» є формування у студентів професійних навичок конструктивного та анатомічного рисунка, необхідних для створення переконливих образів персонажів і об'єктів в анімації.
Особлива увага приділяється розвитку просторового мислення, розумінню форми, пропорцій, анатомії, руху, жесту, пластики та емоційної виразності, а також умінню застосовувати рисунок у процесі розробки та анімації персонажа. *Задачі дисципліни* – Формування у студентів навичок конструктивного та анатомічного рисунка, побудови форми, пропорцій і людської фігури в різних ракурсах та рухах. Розвиток уміння використовувати рисунок як інструмент створення, стилізації та анімації персонажа, передавати його характер, пластику, емоції та взаємодію з простором.

## ЗАВДАННЯ

Для досягнення поставленої мети курс передбачає виконання наступних завдань. Формування у студентів практичних навичок конструктивної побудови форми, перспективи, пропорцій та анатомічної структури людської фігури, а також опанування принципів побудови голови, кистей, стоп і тіла в різних ракурсах та просторових положеннях. Розвиток уміння аналізувати форму, використовувати прості геометричні об'єми для побудови складних об'єктів і передавати просторову структуру фігури засобами рисунка. Розвиток професійних навичок жестової пластики, динаміки, балансу та передачі руху, необхідних для створення анімаційних персонажів.

Формування здатності застосовувати рисунок для розробки характеру, емоцій, поз, взаємодії персонажа з предметами та створення листу розробки персонажа і візуальних матеріалів для подальшої анімації.

*Теоретичні завдання*: ознайомлення з основами конструктивного та анатомічного рисунка; вивчення законів перспективи, пропорцій, побудови форми та просторового скорочення; вивчення будови людського тіла, скелета, основних груп м'язів та їх впливу на зовнішню форму; ознайомлення з принципами жесту, пластики, балансу, центру ваги та динаміки руху; вивчення особливостей стилізації та створення образу анімаційного персонажа.

*Практичні завдання:* формування навичок конструктивного зображення предметів і людської фігури; виконання рисунків фігури, голови, кистей та стоп у різних ракурсах і положеннях; відпрацювання побудови фігури в русі, складних ракурсах та з урахуванням перспективи; виконання gesture drawing та серій швидких начерків; створення характерних поз, емоцій і рухів персонажа; розробка Character Sheet та серії рисунків для подальшої анімації.

*Творчі завдання:* розвиток образного, просторового та пластичного мислення; створення авторських анімаційних персонажів на основі реалістичної форми; експериментування з пропорціями, силуетом, пластикою та стилізацією; передача характеру, емоцій і поведінки персонажа засобами рисунка; розвиток індивідуального художнього стилю та здатності застосовувати рисунок як інструмент візуального сторітелінгу й анімації.

**ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ**

Загальний обсяг навчального навантаження дисципліни «Спеціалізований анімаційний рисунок» на 1 курсі становить 8 кредитів ECTS (240 годин, у тому числі аудиторних 120 годин практичних занять, самостійних занять – 120 години). Формою контролю є екзаменаційні перегляди. Загальний обсяг навчального навантаження дисципліни «Спеціалізований анімаційний рисунок».

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 1. *Основи конструктивного рисунка*

ЕТАП 1. Форма та об'єм.
ЕТАП 2. Дерева.
ЕТАП 3. Перспектива.
ЕТАП 4. Скелет як конструкція. Тварини.
ЕТАП 5. Пропорції людського тіла.

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 2. *Анатомія для аніматора*

ЕТАП 6. Конструкція людської фігури.
ЕТАП 7. Анатомія для аніматора.
ЕТАП 8. Голова.
ЕТАП 8. Обличчя.
ЕТАП 9. Емоції.

СЕМЕСТР 2, МОДУЛЬ 1. *Персонаж*

ЕТАП 10. Руки, кисть.
ЕТАП 11. Стопа.
ЕТАП 12. Рисунок фігури персонажа.
ЕТАП 13. Характер.
ЕТАП 14. Експресивна поза.

СЕМЕСТР 2, МОДУЛЬ 2. *Рух*

ЕТАП 15. Рух людини.
ЕТАП 16. Тварини в русі.
ЕТАП 17. Динаміка.
ЕТАП 18. Взаємодія персонажа з предметом.

***Дисципліна забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності:***
ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 10. Здатність бути критичним та самокритичним.
ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ФК 1. Високий рівень виконавської майстерності.
ФК 2. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчо-виробничій діяльності.
***Програмні результати навчання:***
ПРН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.
ПРН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

**ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ**
Тема і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних та практичних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді вправ за принципом анімаційних технологій. Самостійна робота студентів спрямована на закріплення лекційних тем та підготовку до практичних занять. Додаткові практичні завдання для самостійної роботи не передбачено, але ініціатива вітається та заохочується додатковими балами.

**НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ**
Базою навчального тезаурусу дисципліни **«**Спеціалізований анімаційний рисунок» є складений за авторською методикою курс лекційних та практичних занять (практичний курс кандидат педагогічних наук, доцент Малиніна І.О.), який охоплює, вивчення принципів та засобів анімації, аналіз різноманітних анімаційних об'єктів, постановку проєктної задачі, послідовність розробки етапів проєктного процесу, засоби проєктного моделювання, створення образу персонажу, розробку концепції до анімаційного ролику, створення покадрового сценарію.
Характер і склад дисципліни передбачає як методичні рекомендації традиційного типу, так і перелік матеріалів для самостійного аналізу і засвоєння, а саме перелік рекомендованої для опрацювання основної та додаткової літератури (монографії, книги, навчальні посібники, періодичні видання), джерел з інтернету (див. Список рекомендованої літератури), в тому числі набір відео-уроків і відео-лекцій. Дисципліна викладається українською мовою із застосування інших мов задля більш природнього тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

**ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ**
Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні проєктні розробки з анімації і аудіовізуального мистецтва та медіовиробництво, дані про авторів та анімаційні школи, творчі групи і т. ін. можна переглянути у мережі інтернет. Відповідні посилання на потрібні веб-сайти надаються викладачем під час занять, або за проханням студентів після закінчення практичного заняття, а також в процесі електронного листування.

**НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ**
Комп'ютерна техніка (ноутбук, стаціонарний комп'ютер) з можливістю демонстрації графічних матеріалів і виходу до мережі Інтернет. Для ескізів: папір, олівець, гумка. Для виконання завдань: пакет Adobe Photoshop або Krita.

**КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ**

1. Для дистанційних занять використовується програма ZOOM та Google Classroom за певним розкладом (посилання надаються у внутрішній групі Telegram). Інша комунікація (консультації) відбувається шляхом листування у Telegram.

2. На внутрішній Google Диск кафедри висилаються робочі файли з розширенням *jpg. або mp4.* Презентації – з розширенням pdf або jpg. Файли підписуються таким чином: *прізвище_назва завдання.*

*3.* Усі питання, пов'язані із дисципліною, можуть вирішуватися у внутрішній групі Telegram, де викладено усі додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо.

**ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА**

Заняття ґрунтуються на взаємоповазі. Вітається: любов до «чистого» вектору, схильність до технічної роботи, а також сміливість, завзятість та усидливість. Під час занять необхідно вимкнути звук телефонів (або Zoom у випадку дистанційних занять). За необхідності студент має спросити дозволу вийти з аудиторії (покинути Zoom).

**ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ**

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певний етап, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання або продемонструвати на практиці.

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх практичних працях. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів. Також випадок буде розглянуто комісією з академічної доброчесності.

**Корисні посилання**:

https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html

https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

**РОЗКЛАД КУРСУ**

| Дата | Вид заняття | Зміст | Рубіжний контроль | Годин |
|---|---|---|---|---|
| **Семестр 1, модуль 1** | | | | |
| 1 тижд. | практичні | **Завдання № 1.** Форма та об'єм | | 4 |
| 2-3 тижд. | практичні | **Завдання № 2.** Дерева | | 8 |
| 4-5 тижд. | практичні | **Завдання № 3** Перспектива | | 8 |
| 6 тижд. | практичні | **Завдання № 4.** Скелет як конструкція. Тварини. | | 4 |
| 7-8 тижд. | практичні | **Завдання № 5.** Пропорції людського тіла | **Модульний контроль** | 8 |
| **Семестр 1, модуль 2** | | | | |
| 9 тижд. | практичні | **Завдання № 6.** Конструкція людської фігури | | 4 |
| 10-11 тижд. | практичні | **Завдання № 8.** Анатомія для аніматора | | 8 |
| 12 тижд. | практичні | **Завдання № 8.** Голова | | 4 |
| 13 тижд. | практичні | **Завдання № 9.** Обличчя | | 4 |
| 14-15 | практичні | **Завдання № 11.** Емоції | | 8 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| тижд. | | | | |
| | | | **Екзаменаційний перегляд** | |
| **Семестр 2, модуль 1** | | | | |
| 1 тижд. | практичні | **Завдання № 1.** Руки, кисть | | 4 |
| 2 тижд. | практичні | **Завдання № 2.** Стопа. | | 4 |
| 3-4 тижд. | практичні | **Завдання № 3** Рисунок фігури персонажа | | 8 |
| 5-6 тижд. | практичні | **Завдання № 4.** Характер | | 8 |
| 7-8 тижд. | практичні | **Завдання № 5.** Експресивна поза | **Модульний контроль** | 8 |
| **Семестр 2, модуль 2** | | | | |
| 9-10 тижд. | практичні | **Завдання № 6.** Рух людини | | 8 |
| 11-12 тижд. | практичні | **Завдання № 8.** Тварини в русі | | 8 |
| 13-14 тижд. | практичні | **Завдання № 8.** Динаміка | | 8 |
| 15 тижд. | практичні | **Завдання № 9.** Взаємодія персонажа з предметом | | 4 |
| | | | **Екзаменаційний перегляд** | |

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ**

| Завдання | Тема | Форма звітності | Бали |
|---|---|---|---|
| **Семестр 1, модуль 1** | | | |
| Етап № 1 | ЕТАП 1. Форма та об'єм | Поточний контроль | 0–9 |
| Етап № 2 | ЕТАП 2. Дерева | Поточний контроль | 0–9 |
| Етап № 3 | ЕТАП 3. Перспектива | Поточний контроль | 0–9 |
| Етап № 4 | ЕТАП 4. Скелет як конструкція. Тварини. | Поточний контроль | 0–9 |
| Етап № 5 | ЕТАП 5. Пропорції людського тіла | Поточний контроль | 0–9 |
| | | Модульний контроль | 0-5 |
| | Всього за 1-й модуль | | **50** |
| **Семестр 1, модуль 2** | | | |
| Етап № 7 | ЕТАП 6. Конструкція людської фігури | Поточний контроль | 0–11 |
| Етап № 8 | ЕТАП 7. Анатомія для аніматора | Поточний контроль | 0–11 |
| Етап № 9 | ЕТАП 8. Голова | Поточний контроль | 0–11 |
| Етап № 10 | ЕТАП 9. Емоції | Поточний контроль | 0–11 |
| | | Модульний контроль | 0-6 |
| | Всього за 2-й модуль | | **50** |
| | Всього за 1-й (осінній) семестр | Екзам. перегляд | **100** |
| **Семестр 2, модуль 1** | | | |
| Етап № 1 | ЕТАП 10. Руки, кисть | *Поточний контроль* | 0–9 |
| Етап № 2 | ЕТАП 11. Стопа. | *Поточний контроль* | 0–9 |
| Етап № 3 | ЕТАП 12. Рисунок фігури персонажа | *Поточний контроль* | 0–9 |
| Етап № 4 | ЕТАП 13. Характер | *Поточний контроль* | 0–9 |
| Етап № 5 | ЕТАП 14. Експресивна поза | *Поточний контроль* | 0–9 |
| | | *Модульний контроль* | 0-5 |
| | Всього за 1-й модуль | | **50** |
| **Семестр 2, модуль 2** | | | |
| Етап № 7 | ЕТАП 15. Рух людини | *Поточний контроль* | 0–11 |
| Етап № 8 | ЕТАП 16. Тварини в русі | *Поточний контроль* | 0–11 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Етап № 9 | ЕТАП 17. Динаміка | *Поточний контроль* | 0–11 |
| Етап № 10 | ЕТАП 18. Взаємодія персонажа з предметом | *Поточний контроль* | 0–11 |
| | | *Модульний контроль* | 0-6 |
| | Всього за 2-й модуль | | **50** |
| | **Всього за 2-й (весняний) семестр** | *Екзам. перегляд* | **100** |

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

| Бали | 0–10 | 0–40 | 0–50 | Критерії оцінювання |
|---|---|---|---|---|
| **A+** | 10 | 40 | 50 | Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, що знайшло відображення в якісно виконаному завданні, з проявом творчого підходу. Розширив роботу до рівня участі у конкурсах та опублікував теоретичну частину (тези/стаття до конференції/журналу). Не мав жодних пропусків занять без поважних причин. |
| **A** | 9 | 38-39 | 48–49 | Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин. Подача акуратна, креативна, без помилок. |
| **A-** | 8 | 35–37 | 47–49 | Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без значних помилок. |
| **B** | 5–7 | 32–34 | 45–48 | Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька помилок. |
| **C** | 4 | 30–33 | 41–44 | Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки. |
| **D** | 2–3 | 28–32 | 34–39 | Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з розумінням побудови конструкцій. |
| **E** | 1 | 27–29 | 32–33 | Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо), проблеми з розумінням побудови конструкцій, присутні ознаки недоброчесної роботи. |
| **FX** | 0 | 0 | 0 | Пропуск поточного контролю |

**ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Формою контролю є екзаменаційний перегляд. Для отримання оцінки необхідно пройти поточні етапи контролю у формі перевірок процесу аудиторної та самостійної роботи. У випадку невчасного виконання завдання оцінка знижується до 10 балів (в залежності від модуля та складності завдання).

**ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ**

| Національна | Бали | ECTS | Диференціація А (внутрішня) | Національна | Бали | ECTS |
|---|---|---|---|---|---|---|
| відмінно | 90–100 | A | A+ 98–100 | задовільно | 64–74 | D |
| | | | A 95–97 | | 60–63 | E |
| | | | A- 90–94 | незадовільно | 35–59 | FX |
| добре | 82–89 | B | | незадовільно (повторне проходження) | 0–34 | F |
| | 75–81 | C | | | | |

**СИСТЕМА БОНУСІВ**

Передбачено додаткові бали за:
а) участь у конференції або публікацію статті за темами дисципліни (5 та 10 балів відповідно);
б) участь у конкурсах та/або виставках за темою дисципліни (всеукраїнські – 5, міжнародні – 10);
в) активність на заняттях, участь у житті групи тощо (1–3).
Максимальна кількість балів-бонусів — 10.

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА**


1. Андерсон К., Кейді-Лі Д., Карре С., Менґерт Г. Створення персонажів для індустрії розваг: Дизайн персонажів у анімації, ілюстрації та відеоіграх. ArtHuss. 2023. 302 с.
2. Баммес Г. Образ людини. Підручник з пластичної анатомії для художників / Г. Баммес ; пер. з нім. — Харків : Фоліо, 2021. — 512 с. *(Базовий посібник для розуміння конструкції та архітектоніки людського тіла).*
3. Вільямс Р. Анімація. Посібник з виживання. ArtHuss. 2019. 382 с. *(Головний підручник з таймінгу, спейсингу та анатомії в русі).*
4. Лі П. Анатомія для художників: Простий спосіб опанувати малювання людського тіла. Київ. КМ-БУКС. 2023. 224 с. *(Експрес-курс аналізу форми та м'язових об'ємів).*
5. Селбі Е. Анімація. ArtHuss. 2019. 216 с.
6. Шоу О. Дизайн для анімації: Основи та техніки моушен-дизайну. Київ. ArtHuss. 2019. 256 с. *(Стилізація форми, робота з силуетом персонажа та композицією кадру).*
7. Blair P. Advanced Animation: Learn How to Draw Animated Cartoons. Walter Foster Publishing, 2020. 128 p. *(Класичний посібник з побудови гротескного персонажа, міміки, ліній дії та конструктивного рисунку).*
8. Goldberg E. Character Animation Crash Course! Silman-James Press, 2008. 240 p. *(Практичний курс експресивного малюнка від провідного аніматора Disney: конструкція, вага, акценти).*
9. Line of Action. Platform for sketch practice. URL: https://line-of-action.com *(Тренажер для швидких начерків (gesture drawing) з натури для тренування передачі динаміки).*
10. Mattesi M. Force: Dynamic Life Drawing for Animators. CRC Press. 3rd ed. 2017. 252 p. *(Фундаментальна книга про зображення енергії, ліній сили та динаміки тіла, а не просто статичної анатомії).*
11. Muybridge E. Animals in Motion. New York. Dover Publications. 2014. 416 p. *(Хрестоматійний атлас фаз руху тварин і птахів, необхідний для занять з анімалістичного малюнка).*
12. Muybridge E. The Human Figure in Motion. New York. Dover Publications. 2013. 390 p. *(Аналіз біомеханіки та фаз руху людини: ходьба, біг, стрибки).*
13. The Animator's Resource. Educational portal. URL: https://animatorsresource.com *(Ресурси з вивчення механіки тіла, побудови ліній дії (Line of Action) та позиціонування персонажів).*
14. Traditional Animation. URL: https://traditionalanimation.com *(Архів оцифрованих тестів олівцевої анімації (pencil tests) та розкадровок класичних майстрів).*